

SENTER FOR GRUNNFORSKNING¹

ved

Det Norske Videnskaps-Akademi

ÅRSBERETNING 2007

Senter for grunnforskning (CAS) er en privat stiftelse. CAS ble opprettet av Det Norske Videnskaps-Akademi i 1989, men full virksomhet kom først i gang høsten 1992. Formålet er å heve kvaliteten på norsk grunnforskning – disiplinær så vel som tverrvitenskapelig - opp på det høyeste internasjonale nivå innenfor humaniora/teologi, samfunnsvitenskap/jus, og naturvitenskap/medisin/matematikk. Senteret leier kontorer i Det Norske Videnskaps-Akademi, Drammensveien 78, N- 0271 Oslo. I 1993 ble det etter oppfordring fra departementet opprettet et Driftsfond som har til formål å sikre driften av Senteret. Fondet forvaltes av Senterets styre.

1. ADMINISTRATIVE FORHOLD

Styret er Senterets øverste organ. Dets sammensetning er regulert i vedtektenes § 4 som lyder: «Styret i Det Norske Videnskaps-Akademi og Universitets- og høyskolerådet utpeker hver to medlemmer med varamedlemmer til Senterets styre. Akademiet utpeker i forståelse med Universitets- og høyskolerådet ytterligere ett medlem som skal være styrets leder, samt dette medlems varamedlem. ... Staten oppnevner styrets sjette medlem. Akademiet utpeker i forståelse med Universitets- og høyskolerådet ett av de øvrige medlemmer til nestleder i styret. ... Det Norske Videnskaps-Akademis styre har adgang til å oppnevne et av sine medlemmer som observatør til styret i Senter for grunnforskning.» Statens representant oppnevnes av Norges forskningsråd (NFR).

I 2007 var styret sammensatt av følgende medlemmer:

Professor Aanund Hylland, Universitetet i Oslo (leder) – DNVA

Prorektor Gerd Bjørhovde, Universitetet i Tromsø (nestleder) - UHR

Professor Kenneth Hugdahl, Universitetet i Bergen – DNVA

Professor Liv Bliksrud, Universitetet i Oslo – DNVA

Professor Eivind Hiis Hauge, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet – UHR, til 28.02.07

Professor Ivar Langen, Universitetet i Stavanger – UHR, fra 01.03.07

Professor Leif Arne Heløe, Norsk institutt for by- og regionforskning – NFR

Generalsekretær professor Reidun Sirevåg, observatør for DNVA

Varamedlemmer:

Professor Ivar B. Ramberg, Ramberg Consulting AS – DNVA (for Hylland)

Rektor Sigmund Grønmo, Universitetet i Bergen – UHR (for Bjørhovde)

Professor Egil Leer, Universitetet i Oslo – DNVA (for Hugdahl)

Professor Lars Walløe, Universitetet i Oslo – DNVA (for Bliksrud)

Professor Rune Nilsen, Universitetet i Bergen – UHR (for Hiis Hauge) til 28.02.07

Prorektor Astrid Lægred, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet – UHR (for Langen), fra 01.03.07

¹ Det engelske navnet på Senter for grunnforskning er Centre for Advanced Study at the Norwegian Academy of Science and Letters.

Generalsekretær Anne Lise Ryel, Kreftforeningen - NFR (for Heløe)

Styret hadde 4 møter i 2007. Her ble følgende hovedsaker drøftet og/eller besluttet:
 Valg av forskergrupper for 2009/2010 - regnskap 2006 - budsjett 2007 - styrets årsberetning 2006 - søknad om midler fra Kunnskapsdepartementet 2008 - halvårsregnskap 2007 - overføring av midler til Driftsfondet - omfordeling av midler mellom forskergruppene 2006/2007 - prosessen med å finne frem til kandidater for 2010/2011 - evaluering av oppnevningsprosessen for forskergruppene 2009/2010 – Senterets publikasjoner – Senterets evalueringsprosess – instanser/aktører som kan nominere kandidater til opphold ved Senteret – aktuelle samarbeidspartnere for Senteret - deltakelse i *European Network of Institutes of Advanced Study (NetIAS)* - samarbeid med CAS' søsterorganisasjoner i Norden - diskusjon av fremdriften hos forskergruppene 2007/2008 - diverse oppussings- og vedlikeholdsprosjekter.

1.1 Ledelse og administrasjon

Administrasjonen besto av fire ansatte og to eksterne konsulenter på deltid. Willy Østreng er åremålstilknyttet som vitenskapelig leder med ansvar for Senterets daglige drift og faglige virksomhet. Kontorsjef Unn Haaheim Hagen leder den løpende administrative virksomheten, mens rådgiver Maria M. L. Sætre har sitt hovedvirke knyttet til administrasjonen av Senterets faglige arbeid, bl.a. ajourføring og vedlikehold av Web-sidene, ansvar for driften av arkiv- og bibliotek-tjenestene og arbeidet med Senterets publikasjoner. Konsulent Marit Finnemyhr Strøm er ansvarlig for betjening av sentralbordet, registrering av forskere, utsending av post og informasjonsmateriale samt generell administrativ bistand. I tillegg har prosjektleder Bjarne Røsjø ved *Bjarne Røsjø Media A/S* vært medredaktør for og skribent i CAS' Informasjonsblad. Han har også vært involvert i produksjonen av Senterets bokprosjekt: *Complexity. Interdisciplinary Communications 2006/2007* og *Annual Report 2006*. Dag Christian Bjørnsen ved *Universitetets senter for informasjonsteknologi (USIT)* har vært ansvarlig for driften av dataanlegget og dataassistansen til forskerne to dager i uken - tirsdager og torsdager. Han var heltidstilknyttet i august og siste uke av juli for å sikre at IT-behovene hos de nye forskergruppene ble ivaretatt på en tilfredsstillende måte. I perioder med stort arbeidspress har det i tillegg vært leid inn kontorhjelpe utenfra.

Den faste administrasjonen har ukentlige møter hvor saker av betydning for den løpende virksomheten drøftes. Det er dessuten avholdt flere møter mellom administrasjonen og lederne for de forskergruppene som er invitert til opphold ved Senteret. Formålet med disse møtene er å bistå gruppene i detaljplanleggingen av oppholdet. Erfaringen viser at de gruppene som legger arbeid i planleggingsfasen får større faglig utbytte av oppholdet. Det legges derfor stor vekt på disse møtene.

Samarbeidet med kontaktutvalgene ved de seks universitetene og Norges Handelshøyskole (NHH) er ytterligere styrket, blant annet gjennom omorganiseringen av utvalgene og videreføringen av de årlige møtene mellom disse utvalgene og vitenskapelig leder. CAS' kontaktutvalg består nå av universitetenes egne forskningspolitiske organ, så som forskningsnemder, forskningsutvalg og/eller dekanater. Denne endringen sikrer større faglig oppmerksomhet om Senterets tilbud hos våre samarbeidspartnere enn tilfellet var tidligere. Samtidig møter vitenskapelig leder universitetsledelsen direkte gjennom møtene i disse utvalgene.

Av faglig betonte tiltak har Senteret videreført onsdagsseminarene også i 2007. Formålet med disse seminarene er å stimulere kommunikasjon, dialog og kontakt på tvers av forskningsfelt, grupper og disipliner (Se vedlegg 1). Dette tiltaket er ett av flere for å styrke Senterets tverrfaglige formål og profil.

Redaksjonen for Informasjonsbladet har planleggingsmøter i forkant av hver utgivelse basert på forutgående diskusjoner i administrasjonsmøtet. Hvert nummer inneholder omtale av forskergruppens arbeid og en leder som adresserer aktuelle forskningspolitiske tema av interesse og betydning for Senterets virksomhet. Det er dessuten besluttet å øke den allmennvitenskapelige nytten av bladet gjennom temapresentasjoner som angår både humaniora, samfunnsvitenskap og naturvitenskap. Det er innledet arbeid med å gi informasjonsbladet og Senterets øvrige publikasjoner et nytt uttrykk og et mer moderne design. Denne prosessen, som involverer to eksterne byråer, avsluttes i 2008.

1.2 Annet

Basert på de tilbakemeldinger administrasjonen har fått fra forskerne vurderes arbeidsmiljøet ved Senteret som godt. Sykefraværet var i 2007 totalt på 12 dager. Virksomheten forurensrer ikke det ytre miljø.

2. SENTERETS FORMÅL OG ARBEID

Senteret ser det som en viktig oppgave å videreføre arbeidet med å realisere målene som er formulert i Vedtektenes § 2:

- A. Den faglige aktiviteten i Senteret skal kjennetegnes ved den høyeste internasjonale standard og derved bidra til å heve kvalitetsnivået på grunnforskning og tverrvitenskapelig teoretisk arbeid i Norge innenfor feltene humaniora/teologi, samfunnsfag/jus og naturvitenskap/medisin/matematikk.
- B. Senteret skal gi anledning til uforstyrret arbeid med problemer som ikke behøver å gi kortsiktig avkastning.
- C. Senterets faglige virksomhet skal være langsiktig, selvstendig og av varig karakter.
- D. Senteret skal være en nasjonal institusjon, og bidra til bred formidling av de resultater som frembringes.
- E. Senteret skal gi rammen for et nært faglig samarbeid mellom norske og utenlandske forskere.

Et avgjørende element i arbeidet med å realisere disse målsettingene er å rekruttere medarbeidere som kan vise til faglige resultater på høyt internasjonalt nivå. Samtidig oppmuntrer Senteret til bredest mulig samarbeid innen rammen av ordningen med temagrupper. Denne formen for lagarbeid synes å fungere godt med den størrelse, den faglige tyngde og de ungdommelige innslag (på postdoktor-nivå) som hver gruppe har. Den sosiale og faglige kontakten mellom de tre temagruppene styrker så vel det vitenskapelige som det sosiale miljø ved Senteret. De ukentlige onsdagsseminarene er ett av flere tiltak for å fremme kontakt på tvers av disiplinære og tematiske skiller. Det ble avholdt 38 fellesseminarer i 2007 (Se vedlegg 1), som ga grunnlag for utgivelse av boken: *Complexity. Interdisciplinary Communications 2006/2007*. Bidragene til denne boken, som er den fjerde i en serie av årlige utgivelser, er

fagfelleverdert. Serien som har fått betegnelsen *CAS' annual book series on interdisciplinarity*, redigeres av vitenskapelig leder og har fått positiv mottakelse, nasjonalt så vel som internasjonalt.

3. FORSKERGRUPPER OG FAGLIG AKTIVITET

De tre gruppene som startet sitt arbeid høsten 2006 og videreførte dette våren 2007, arbeidet med følgende temaer:

- **Forestillinger om forvandling. Oppstandelse, taksonomi og transformativ praksis i tidlig kristendom**
ledet av professor Turid Karlsen Seim, UiO
- **Endringer i familiemønsteret i Norge og andre industrialiserte land: årsaker, konsekvenser og framskrevne trender**
ledet av professorene Nico Keilman og Øystein Kravdal, UiO
- **Ladning- og spinntransport i nanostrukturer**
ledet av professorene Arne Brataas og Asle Sudbø, NTNU

Prosjektet **Forestillinger om forvandling. Oppstandelse, taksonomi og transformativ praksis i tidlig kristendom** hadde som formål å analysere hvordan forvandlingsforestillinger og -erfaringer fant uttrykk i tidlig kristen tid. Dette utgangspunktet forutsatte at gruppen trengte nye tolkningsperspektiver på før-konstantinsk kristendom som ikke først og fremst forstår den i ensrettede og evolusjonistiske kategorier, men som sammensatt av mange forskjellige grupper og trosuttrykk. Til tross for kristendommens krav til eksklusivitet og erfaringer med konflikt og forfølgelse, var de tidligste kristne avhengige av de tankesett, taleformer og handlingsmåter som allerede fantes. De var bundet av de eksisterende diskurser i arbeidet med langsomt å skape en ny. Dette ga grunnlag for følgende problemstillinger: Hvilke forståelsesrammer preget deres forestillinger om forvandling og deres erfaring av å være blitt "nye mennesker"? Hvilke analogier dro de veksler på, og hvilke parametere benyttet de for å etablere kjennetegn på forvandling? Hvordan kunne de hevde at forandring faktisk forelå?

Gruppen ønsket å knytte sammen temaer om forvandling som tidligere var studert hver for seg. På denne bakgrunn dekket prosjektet følgende felter: 1. Forvandling og taksonomi: Diskontinuitet og kontinuitet, 2. Tilblivelsen av en "tredje rase". Forvandling gjennom innvielse til en ny sosial orden. 3. Oppstandelsesøvelser: Askese som transformativ praksis. 4. Oppstandelse: En reforhandling av forholdet mellom kontinuitet og forvandling. Her ble den tradisjonelle jødisk-kristne tro på kjødets oppstandelse satt opp mot en antatt gresk forestilling om udødelighet.

For en mer omfattende presentasjon av prosjektet og dets foreløpige resultater se gruppens rapport bak i denne Årsberetningen.

Prosjektet **Endringer i familiemønsteret i Norge og andre industrialiserte land: årsaker, konsekvenser og framskrevne trender** tok sikte på å analysere de store endringer i familiemønsteret som de industrialiserte land har gjennomgått de siste tiårene. Denne utviklingen er forårsaket og forsterket av store samfunnsmessige endringer så som bedre økonomiske muligheter og styrking av både kvinners og menns individuelle frihet. Gruppen ønsket å analysere både positive og negative virkninger av denne utviklingen. Prosjektet ble delt opp i tre underprosjekter. Det første omhandlet kreftene bak familieendringene, og spesielt den svekkede sammenhengen mellom ekteskap og fødsler. Her analyserte man også bakgrunnen for

det økende omfanget av samlivsopløsning. Det andre underprosjektet tok for seg konsekvensene av familieendringer, ikke minst virkningen av familieoppløsning på barns og voksnes helse og utdannings- og yrkeskarrierer. I denne sammenheng studerte gruppen også mulighetene for tilbakevirkning på senere familieatferd. Disse to underprosjektene baserte seg i stor grad på norske registerdata, som ble analysert ved hjelp av moderne statistiske flerprosess- og flernivåteknikker. Dette datagrunnlaget ble dessuten supplert med intervjuundersøkelser. Det tredje underprosjektet tok sikte på å forbedre modellene for framskrivning av familieatferd. Det ble lagt spesielle vekt på stokastiske fremskrivninger som inneholdt familiekarakteristika. De modellene som allerede forelå innholdt bare alder, kjønn og individer, ikke data på parforhold. Prosjektets overordnede målsetting var å fremskaffe kunnskap om årsaker til og konsekvenser av familieendringer som kan benyttes som planleggingsverktøy for framskrivning av trender inn i fremtiden.

For en mer omfattende presentasjon av prosjektet og dets foreløpige resultater se gruppens rapport bak i denne Årsberetningen.

Prosjektet **Ladning- og spinntransport i nanostrukturer** hadde som formål å utvikle ny og forbedret innsikt i teoretiske modeller for nanostrukturer for å bedre forståelsen av eksperimentelle resultater. Forskningen omfattet studiet av egenskapene til rene og sammensatte strukturer bestående av normale metaller, ferromagneter, konvensjonelle superledere, høytemperatur-superledere og halvledere. Også strøm av dreiemoment (spinn-strøm) i tillegg til strøm av ladning ble studert. Forventningen var at studiet av spinn- og ladningstransport i nanostrukturer ville avsløre nye og interessante fenomen av betydning både i teoribygging og eksperimentelt arbeid.

For en mer omfattende presentasjon av prosjektet og dets foreløpige resultater se gruppens rapport i denne Årsberetningen.

Forskergruppene 2007/2008 startet sitt arbeid i august 2007. Forskningstemaene for disse gruppene er:

- **Herskermakt og herskerideologi i nordisk kultur 800-1200,**
ledet av professor Gro Steinsland, UiO
- **Forståelse av innovasjon,**
ledet av professor Jan Fagerberg, UiO
- **Kjemisk prosessdesign inspirert av naturen,**
ledet av professor Signe Kjelstrup, NTNU

Informasjonsblad nr. 2, 2006 omtaler 2006/2007-gruppens virksomhet, mens *Informasjonsblad* nr. 1, 2007 omtaler utvalgte forskningstemaer for disse prosjektene.

Informasjonsblad nr. 2, 2007 omtaler 2007/2008-gruppens virksomhet.

Informasjonsbladene finnes i engelsk og norsk utgave og ligger på Senterets nettsider:

www.cas.uio.no.

Styret sluttbehandlet i juni 2007 nominasjonen av de grupper som skal være ved Senteret i 2009/2010. Antallet innkomne forslag var 17, hvilket var færre enn året før. Etter to behandlinger i styret ble 7 forslag sendt til internasjonal fagfelleevaluering våren 2007. I alt ble det innhentet 36 evalueringsrapporter fra framstående, uavhengige internasjonale forskere. På dette grunnlag besluttet styret å invitere følgende forskergrupper til Senteret i 2009/2010:

- **Ethics in Antiquity: The Quest for the Good Life**, ledet av professorene Øivind Andersen og Eyjólfur Kjalar Emilsson, UiO
- **Should States Ratify Human Rights Conventions?**, ledet av professor Andreas Føllesdal, UiO
- **Coevolutionary Interactions and Adaptations in a Metapopulation Context**, ledet av professor Eivin Røskaft, NTNU

Høsten 2007 startet utvelgelsesprosessen for 2010/2011. Etter å ha skjerpet inn kravene til nominasjonsprosessen mottok Senteret i alt 15 nominasjoner, hvorav 13 gikk videre til neste runde.

4. ANDRE FAGLIGE AKTIVITETER

Vitenskapelig leder har i løpet av 2007 produsert flere fagarbeider, bl.a. redigert en bok og fått antatt artikler i fagfellevurderte tidsskrifter. Han har også vært invitert som foredragsholder til nasjonale og internasjonale konferanser og møter innenfor sitt forskningsområde, se vedlegg 2.

5. MÅL OG RESULTATER

I løpet av året har 87 forskere arbeidet i Senterets 6 prosjekter. Av disse hadde 69 forskere lengre opphold (fra én til elleve måneders varighet) ved Senteret, hvorav 40 var utlendinger. Det internasjonale innslaget har vært stort; 52 forskere fra 17 land² og 4 kontinenter deltok i forskningen. Av disse var 10 kvinner, hvorav 9 hadde lengre opphold. Også innslaget av yngre forskere har vært betydelig i 2007: 19 postdoktor-stipendiater og doktorgradsstudenter var knyttet til prosjektene. Det er 5 stipendiater flere enn året før.

Våren 2007 arbeidet 55 forskere ved Senteret, herav 47 med lengre opphold. Av disse var 16 norske og 31 fra andre land. Senteret var i denne perioden arbeidsplass for 10 postdoktor-stipendiater og doktorgradsstudenter. I tillegg ga et stort antall utenforstående seminar- og konferansedeltakere faglige innspill til de enkelte prosjektgruppene, se grupperapportene bak i denne Årsberetningen.

Høsten 2007 arbeidet 32 forskere ved Senteret. Av disse hadde 22 lengre opphold hvorav 13 var norske og 9 var utenlandske. Av de tre gruppelederne i Senteret denne høsten var to kvinner. Dette er første gang i CAS' historie. I tillegg til gruppemedlemmene var det et stort antall eksterne seminar- og konferansedeltakere, se prosjektrapportene bak i denne Årsmeldingen.

Større seminarer og workshops med bred nasjonal og internasjonal deltakelse har blitt en naturlig del av den faglige aktiviteten i alle gruppene. I 2007 ble det arrangert 7 workshops/seminarer av denne typen. Flere av gruppene har også planlagt oppfølgingsseminarer etter at oppholdet ved CAS er avsluttet. I tillegg ble det arrangert en rekke interne arbeidsseminarer i gruppene (Se grupperapportene bak i denne Årsberetningen).

Vekselvirkninger mellom de utenlandske og de norske forskerne, samt de mange foredrag de utenlandske gjestene har holdt ved norske universiteter og i andre akademiske fora bidrar til en viktig internasjonalisering av norsk forskning generelt og er et betydelig resultat i seg selv, se

² Brasil, Colombia, Danmark, Finland, Frankrike, Iran, Japan, Canada, Nederland, Polen, Russland, Spania, Storbritannia, Sverige, Tyskland, Ungarn og USA

grupperapportene bak i denne Årsberetningen.

Senteret forventer en rekke fagfelleverderte publikasjoner i form av bøker og internasjonale tidsskriftartikler som resultat av virksomheten. På grunn av lang trykningstid er det umulig å ha en fullstendig oversikt over resultatene av arbeidet i 2007 på det nåværende tidspunkt. Noen arbeider er alt utgitt, men de fleste er enten til vurdering, foreligger i manuskript eller er gjenstand for videre bearbeiding og evaluering. En fullstendig oversikt over resultatene av arbeidet i inneværende år vil først kunne foreligge om noen år. Rapportene fra de tre forskergruppene 2006/2007 viser at det foreløpige tallet på publiserte rapporter og/eller rapporter under bearbeiding og publisering allerede er oppe i 129 arbeider, hvorav flere bøker. I tillegg kommer de 31 fagfelle vurderte artiklene som er publisert i boken: *Complexity. Interdisciplinary Communications 2006/2007*, CAS, Oslo, 2008.

I tillegg er følgende mål nådd i 2007

- Utvelgelsesprosedyren for nye forskergrupper holder et høyt internasjonalt nivå og er stadig under forbedring. Utvelgelsen går over en 8-måneders periode før de rundt ni beste prosjektene blir gjenstand for en uavhengig internasjonal evaluering. 'Finalistene' til det akademiske året 2009/2010 ble i gjennomsnitt vurdert av 5,1 fagfeller fra flere land.
- Informasjonsbladet holder høy kvalitet. Det kommer ut to ganger per år i norsk (12 000 ex) og engelsk (1000 ex) utgave. Informasjonsbladet blir sendt til alle universitetsansatte i fagstilling i Norge, og til utenlandske forskere som tidligere har vært tilknyttet Senteret. I tillegg sendes bladet til pressen, Stortinget, berørte departementer og andre interesserte.
- Kontakten med norske forskere utenfor Oslo-området er bedret. I 2009/2010 ble 13 av i alt 18 gruppeledere nominert fra andre samarbeidspartnere enn UiO. Universitetet i Bergen hadde 4 nominasjoner, NTNU 3, UMB 2, Universitetet i Tromsø 3 og Norges handelshøyskole (NHH) 1.
- Kontakten med fagmiljøene ivaretas gjennom kontaktutvalg som er opprettet ved alle universitetene og NHH. Ordningen fungerer godt, ikke minst etter at kontaktutvalgene ble identiske med de sentrale forskningsorganene. Enkelte steder er det dekanatet som fungerer som kontaktutvalg, andre steder er det spesielt oppnevnte forskningsutvalg. Etter denne endringen har CAS direkte adgang til de faglige premissleverandører og beslutningstakere hos samarbeidspartnerne. Dette har øket verdien og betydningen av de årlige møtene vitenskapelig leder har med kontaktutvalgene.
- Enkelte fagseminarer i Senterets regi er lagt til universiteter utenfor Oslo. Formålet med dette er at flere fagfolk enn de som er direkte involvert i gruppearbeidet ved CAS skal kunne involveres i arbeidet som diskusjonsdeltakere. Dette utvider Senterets nasjonale nedslagsfelt til å omfatte flere fagpersoner enn de som er medlemmer av de respektive gruppene. Senteret vil se på muligheten for å utvikle dette tilbudet videre og gjøre det til en mer permanent del av universitets- og høgskolesamarbeidet.
- Det gode, konstruktive og gjensidig forpliktende samarbeidet med andre akademiske og forskningsadministrative institusjoner i Norge, bl.a. Det Norske Videnskaps-Akademi (DNVA), Universitets- og høgskolerådet (UHR) og Norges forskningsråd (NFR) er videreført i perioden. Blant annet arrangerte Forskningsrådet og CAS et seminar om *innovasjon i bedrifter* i november 2007.
- Arbeidet med å etablere sterkere kontakt til internasjonale søsterorganisasjoner ble ytterligere styrket i 2007. Dette skjedde først og fremst gjennom det utvidede samarbeidet i *NetIAS* som har som formål å gi CAS og dets europeiske søsterorganisasjoner en rolle i utformingen av EUs rammeprogrammer, og å bli definert som en mottaker av

forskningsmidler fra unionen. Arbeidet med å forberede et felles forskningsprosjekt mellom de europeiske NetIAS-instituttene ble påbegynt etter NetIAS-møtet i Bologna våren 2007. Formålet med dette prosjektet, som søkes finansiert over EUs forskningsbudsjett, er tosidig. For det første skal det definere hvilken rolle NetIAS-instituttene kan fylle i EUs anvendte forskningsportefølje. Dernest, skal det analysere de utfordringene man står overfor når forskningskvaliteten i interdisiplinære arbeider skal evalueres.

- Den tverrvitenskapelige komponenten i Senterets arbeid er styrket gjennom videreføringen av de ukentlige lunsjseminarene og ved opprettelsen av en egen budsjettpost for denne type forskning. I kommende utlysninger vil det dessuten bli oppfordret til at kandidatene utformer sektorovergrepene prosjektforslag.
- Det akademiske året 2007/2008 representerer en milepæl i Senterets arbeid for å stimulere tverrfaglig forskning. For første gang i CAS' historie har alle prosjektgruppene tverrfaglig målsetting og sammensetning.
- Den eksterne formidlingen av forskningsresultatene skjer gjennom publiseringskanaler som har fagfelleevaluering. I tillegg publiseres populariserte artikler i CAS' Informasjonsblad og bokserien *Interdisciplinary communications*. Bokserien ble opprettet i 2003 som et tiltak for både å stimulere den tverrfaglige komponenten i Senterets arbeid og for å nå en leserkrets også utenfor ekspertenes rekke. Årets bok foreligger i et opplag på 850 eksemplarer og distribueres gratis til en rekke forskningsmiljøer i inn- og utland, og oversendes til interesserte institusjoner/personer på forespørsel.

6. ØKONOMI

6.1 Senter for grunnforskning

Statsbevilgningen til Senteret for 2007 var på 14,77 millioner kroner. Dette er en økning fra foregående år på kr. 556 000, dvs. 3,9 %. Denne økningen kompenserte for pris- og lønnsjusteringer, men ligger fortsatt under det nivå Bjørgo-utvalget anbefalte for Senteret for 10 år siden - på rundt 16 millioner kroner. Justeres dette beløpet for endringer i kroneverdien gjenstår det fortsatt rundt 1 million kroner før bidraget fra staten er på det anbefalte nivå. Fraværet av realøkninger de tre siste årene innebærer at arbeidet med å bygge opp et fullverdig referansebibliotek og en allmennvitenskapelig tidsskrift- og boksamling bremser opp. Det samme gjelder behovet for å bedre den datafaglige støtten til forskerne. CAS' søsterorganisasjoner i andre vestlige land har ansatt datakonsulenter og bibliotekarer på full tid. Det ligger fortsatt langt utenfor rekkevidde for CAS.

Omprioriteringer på Senterets budsjett for 2007 gjorde det mulig å øke gruppenes budsjett for 2008/2009 til 3,3 millioner kroner per forskergruppe. Det var en økning fra foregående år på 100 000 kroner per gruppe. De midler Senteret stiller til disposisjon for de tre forskergruppene skal dekke generelle prosjektkostnader, samt stipend og frikjøp av utenlandske forskere, inklusive bolig-, reise-, konferanse- og seminarutgifter. Ressursrammene har inntil nylig vært altfor knappe til at man kan hente inn et tilstrekkelig stort antall virkelig ledende internasjonale forskere til Norge. I den grad de økonomiske forholdene ligger til rette for det vil Senteret prioritere dette sterkere også i tiden fremover. For å kunne frikjøpe de beste utenlandske forskerne for lengre forskningsopphold vil hver prosjektgruppe ha behov for en økning i disponible midler på rundt 700 000 kroner i forhold til dagens nivå. Det vil si at hver gruppe på sikt bør gis et budsjett med utgangspunkt i dagens kroneverdi på rundt 4 millioner kroner.

Som i tidligere år representerer universitetsavtalene fortsatt en viktig tilleggsfinansiering idet gjesteforskere fra de norske universitetene og NHH i hovedsak beholder sin lønn fra sine respektive hjemme-institusjoner i den perioden de er ved Senteret. Denne tilleggsfinansieringen representerte i 2007 5,4 årsverk. Det er en nedgang fra året før på 3 årsverk.

Senterets resultatregnskap for 2007 viser et underskudd på driftsresultat på kr. 468 506. Budsjettet for 2007 var satt opp med et budsjettet underskudd på ca. 1 million kroner.

Balanseregnskapet viser en balanse på kr. 3 846 790. Av dette er kr. 1 629 375 kortsiktig gjeld. Det ble i 2007 overført 3 millioner kroner fra Senter for grunnforskning til Driftsfondet ved Senter for grunnforskning.

Regnskapet for 2006 er satt opp etter forutsetning om fortsatt drift. Etter styrets oppfatning gir det fremlagte årsregnskap et rettviseende bilde av utviklingen og resultatet av virksomheten i Senter for grunnforskning per 31.12.2007. Regnskapet er revidert av revisjonsfirmaet Nitschke A/S.

6.2 Driftsfondet ved Senter for grunnforskning

Senteret inngår forpliktende avtaler inntil tre år frem i tid. Driftsfondet er etablert som en sikkerhet i forhold til disse langsiktige forpliktelsene. Driftsfondet består av en grunnkapital, som er urørlig, og disponible midler. Driftsfondet ble i februar 2007 tilført 3 millioner kroner fra kapitalkonto i Senterets regnskap. Beløpet er ført direkte mot disponible midler. Det har ikke vært brukt midler fra Driftsfondet i 2007. Netto renteinntekter var kr. 648 379 og disse er tillagt fondet, slik at Driftsfondets samlede kapital ved årets slutt er kr. 16 604 250.

Driftsregnskapet for 2007 er satt opp etter forutsetning om fortsatt drift. Etter styrets oppfatning gir det fremlagte årsregnskap et rettviseende bilde av utviklingen og resultatet av virksomheten i Driftsfondet for Senter for grunnforskning per 31.12.2007. Regnskapene er revidert av revisjonsfirmaet Nitschke A/S.

Senter for grunnforskning, 18. februar 2008

Vedlegg:

1. Oversikt over fellesseminarene mellom forskergruppene 2007
2. Vitenskapelig leders faglige bidrag, konferansedeltakelse og møter i 2007